

AR UŽTIKRINAMAS VAIKŲ SVEIKATOS STIPRINIMAS

2019 m. gruodžio 2 d.

Nr. VA-8

SANTRAUKA

Audito svarba

Lietuva, prisijungdama prie Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos¹, įsipareigojo imtis visų reikiamų priemonių vaiko teisėms įgyvendinti, tarp jų – siekti geresnės vaikų ir paauglių sveikatos, prieinamos kiekvienam vaikui ir jaunuoliui.

Pagal Pasaulio sveikatos organizaciją sveikatos stiprinimas apima gyvenseną, sveikatą ir gerovę, rizikingą elgseną, socialinę aplinką². Pagrindiniai veiksniai, nuo kurių priklauso vaikų sveikata ir kurių įgūdžiai gali būti formuojami ugdymo įstaigose yra darbo ir poilsio (miego) režimas, mityba, fizinis aktyvumas, tabako, alkoholio, kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencija, gebėjimas įveikti patiriamą stresą, seksualinė elgsena.

Siekiant, kad būtų daugiau sveikų, darbingų ir laimingų žmonių ir didesnė visuomenės gerovė ateityje turi būti stiprinama vaikų sveikata ir formuojami sveikos gyvensenos įpročiai. Tik 44 proc. nurodo manantys esą geros sveikatos būklės ir tai yra žemiausias lygis ES. ³ Didžiausias sergamumas ir mirtingumas yra nuo širdies ir kraujagyslių ligų⁴, o sergančių 2-ojo tipo cukriniu diabetu ir nutukimu⁵ skaičius sparčiai auga. Atsižvelgdami į tai, iš 6 Pasaulio sveikatos organizacijos sričių išskiriame tris: fizinį aktyvumą, mitybą, darbo ir poilsio režimą. Šiose srityse gydytojų specialistų nuomone ⁶, prevencinės priemonės duotų didžiausią naudą.

¹ Įstatymas „Dėl Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijos ratifikavimo“.

² PSO HBSC tyrimas, 2018 m.

³ EK ir EBPO State of health in the EU Lietuva, 2019 m. sveikatos būklės šalyse apžvalga.

⁴ Širdies kraujagyslių ligos yra pagrindinė mirties priežastis ir sudaro 56 proc. visų mirčių. Lietuviai tris kartus dažniau miršta nuo širdies smūgių nei statistinis europietis. Progresas mažinant mirčių skaičių Lietuvoje yra mažesnis nei kitų šalių.

⁵ EBPO Lietuvos sveikatos profilis 2017 m.: nuo 2002 iki 2014 m. 15-mečių nutukimo rodiklis išaugo daugiau nei 3 kartus – nuo 4 iki 13 proc. Pagal suaugusių nutukimo rodiklį Lietuva yra 5 vietoje ES. Prieiga per internetą: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0010/355987/Health-Profile-Lithuania-Eng.pdf?ua=1

⁶ Audito metu konsultuotasi su Lietuvos pediatrių draugija.

Dėmesys minėtoms sritims ir įpročių formavimui turi būti skiriamas ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose, nes ten vaikai praleidžia didelę dalį laiko. Vaikai itin imlūs naujoms žinioms ir įgūdžiams, sparčiai mokosi, perima ir mėgina taikyti gaunamą informaciją, formuojasi jų įsitikinimai ir požiūris į pagrindines vertybes, tarp jų ir į sveikatą.

Vaikų požiūris į sveiką gyvenimą ir sveikatos stiprinimą turėtų būti formuojamas ugdymo proceso ir papildomų veiklų (renginių) metu stengiantis įtraukti tėvus ir visą ugdymo įstaigos bendruomenę.

Subjektai, atsakingi už vaikų sveikatos stiprinimą yra: Sveikatos apsaugos ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras, savivaldybės, 47 savivaldybių visuomenės sveikatos biurai, 1562⁷ ugdymo įstaigų. Vaikų sveikatos stiprinimui (fizinio aktyvumo, sveikos mitybos ir darbo ir poilsio įpročiams formuoti) 2016–2018 m. skirta 90,4 mln. Eur, iš jų 35,2 mln. Eur priemonėms (renginiams, projektams), 55,2 mln. Eur infrastruktūrai.

Suprasdama sveikos gyvenimo įpročių formavimo poveikį dažniausių ligų prevencijai ir siekdama įvertinti vaikų sveikatos stiprinimo bei investuojamų lėšų į tai rezultatyvumą, aukščiausioji audito institucija atliko vaikų sveikatos stiprinimo veiklos auditą.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar vaikų fizinio aktyvumo, sveikos mitybos, darbo ir poilsio režimo skatinimo veikla yra rezultatyvi.

Pagrindiniai audito klausimai:

- Ar vykdomi proaktyvūs veiksmai stiprinant vaikų sveikatą: skatinant fizinį aktyvumą, sveiką mitybą, darbo ir poilsio režimą ir formuojant šiuos įpročius;
- Ar sudarytos sąlygos skatinti vaikų fizinį aktyvumą, sveiką mitybą, darbo ir poilsio režimą;
- Ar atliekama vaikų fizinio aktyvumo, sveikos mitybos, darbo ir poilsio režimo situacijos analizė ir vertinimas ir nustatomi tinkami prioritetai.

Audito subjektai:

- Sveikatos apsaugos ministerija – formuoja valstybės politiką visuomenės sveikatos priežiūros srityje, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą;
- Švietimo, mokslo ir sporto ministerija – formuoja valstybės politiką švietimo srityje, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą.

Informacija ir duomenys buvo renkami iš visų šalies ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigų (išskyrus privačias), visų savivaldybių, jų visuomenės sveikatos biurų; bendraujant su mokslininkais ir ekspertais; analizuojant tarptautinius ir šalies tyrimus.

Audituojamasis laikotarpis – 2016–2018 m. Kai kuriais atvejais audito įrodymams surinkti buvo naudojami ankstesnių ir 2019 m. duomenys.

⁷ Pagal ŠVIS informaciją, 2019 m. I pusm.

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito apimtis ir metodai“ (36 psl.).

Pagrindiniai audito rezultatai

Valstybėje pastaruoju metu pastebimas vis didesnis dėmesys vaikų sveikatos stiprinimui, pradėta taikyti atnaujinta vaikų maitinimo organizavimo tvarka, įgyvendinamas aktyvios mokyklos projektas, įvedama trečia fizinio ugdymo pamoka. Audito rezultatai rodo, kad investicijos priemonėms gali duoti naudą. Tačiau nustatėme, kad neužtikrinamas vaikų kasdienis fizinis aktyvumas; nepakankamas visapusiško vaikų sveikatos stiprinimo integravimas į bendrąjį ugdymą ir pedagogų kvalifikacijos kėlimas šia tema; visuomenės sveikatos specialistų proaktyviam dalyvavimui ugdymo įstaigose trūksta sąlygų; nematuojamas priemonių poveikis.

Ugdymo įstaigose prevencinėms priemonėms, susijusioms su fizinio aktyvumo stiprinimu, sveika mityba, darbo ir poilsio režimo užtikrinimu, 2016–2018 m. skirta 35,2 mln. Eur. Analizuodami kaštus ir tikėtiną naudą nustatėme, kad atsiperkamumas būtų investuojant į 3–11 m. vaikus. Gerinant mitybą, stiprinant fizinį aktyvumą bei užtikrinant darbo ir poilsio režimą, būtų galima sumažinti sergamumą širdies ir kraujagyslių ligomis, II tipo diabetu ir nutukimu, nes šios ligos kyla nesilaikant sveiko gyvenimo būdo. Tai leistų sutaupyti 58,8 mln. Eur PSDF ir „Sodros“ išlaidų bei gauti sveikų žmonių sukuriamą pridėtinę vertę. Auditorių skaičiavimu, investavus į šio amžiaus vaikų sveikatos stiprinimą 1 Eur grąža būtų 1,3 Eur. Ši apskaičiuota grąža būtų tada, jei vykdomos prevencinės priemonės būtų rezultatyvios. (1.1 poskyris).

1. Vaikų fizinio aktyvumo, sveikos mitybos, darbo ir poilsio režimo priemonių poveikis nepakankamas

Beveik pusė ugdymo įstaigų nestebi, ar vaikai yra fiziškai aktyvūs, o daugumoje trūksta darbo ir poilsio režimo įpročių formavimo priemonių

Pasaulio sveikatos organizacija rekomenduoja vaikams būti fiziškai aktyviems per dieną ne mažiau nei 60 min., bet 7 proc. ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigų vaikai fiziškai aktyvūs mažiau nei 60 min., 44 proc. to nestebi. 33 proc. bendrojo ugdymo įstaigų 2018–2019 mokslo metais nė vienoje klasėje nebuvo skiriama 3 val. per savaitę kūno kultūrai. 44 proc. visų ugdymo įstaigų darbo ir poilsio laikymosi įgūdžių formavimui nesuorganizavo nė vieno renginio. Įstaigos, skirdamos mažą dėmesį fiziniam aktyvumui bei darbo ir poilsio režimui, nemotyvuoja vaikų stiprinti sveikatą ir nesuformuoja šių įpročių (1.1 poskyris).

Nepakankamas tėvų (įtėvių, globėjų) į(s)itraukimas į organizuojamas veiklas, o visuomenės sveikatos specialistų proaktyviai veiklai trūksta sąlygų

96 proc. ugdymo įstaigų organizuoja priemones, į kurias kviečia tėvus, tačiau jie nepakankamai įsitraukia. Vyresnių klasių vaikų tėvai dalyvauja iki 10 proc.⁸, o tėvai, kurių vaikai mokosi pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programas, dalyvauja nuo 50 iki 80 proc. Itin mažas tėvų įsitraukimas būdingas mažoms kaimo

⁸ Valstybinio audito ataskaita „Ar gali gerėti Lietuvos mokinių pasiekimai?“, 2017-11-28 Nr. VA-2017-P-501-20.

mokykloms, kur statistiškai mažiau palanki socialinė, ekonominė ir kultūrinė aplinka. Tyrimu⁹ atskleista, kad trūksta tėvų ir mokyklos vadovybės bendradarbiavimo, tėvų suinteresuotumo, pedagogai mano, kad tai trukdo ugdymo procesui. Įstaigų nuomone, tėvus įsitraukti paskatintų sporto renginiai, projektinė veikla, paskaitos, konkursai ir viktorinos. Didesnis tėvų į(si)traukimas suponuotų rezultatyvesnį sveikatinimo priemonių vykdymą ir būtų tęstinis formuojant sveikos gyvensenos įpročius šeimoje.

Ne visose ugdymo įstaigose visuomenės sveikatos specialistai gali įsitraukti į bent vieną sveikatos stiprinimo renginį per metus: 6 proc. įstaigų neturi specialisto, 85 proc. specialistų dirba ne visu etatu (nuo 0,25 iki 0,5 etato). 35 aplankytos ugdymo įstaigos nurodė, kad jų veikla fragmentiška, trūksta nuoseklumo vykdant veiklas. 41 iš 47 savivaldybių visuomenės sveikatos biurų specialistams kyla sunkumų derinant veiklas su pamokų tvarkaraščiu. Visuomenės sveikatos specialistams sudarius sąlygas daugiau įsitraukti į vaikų sveikatos stiprinimą, jų teikiamos paslaugos būtų kokybiškesnės, prieinamesnės ir indėlis į vaikų sveikatinimą būtų didesnis (1.1 poskyris).

2. Nepakankamos sąlygos skatinti vaikų fizinį aktyvumą, sveiką mitybą, darbo ir poilsio režimą

Trūksta kvalifikacijos kėlimo programų pedagogams ir jų dalyvavimas organizuojamuose mokymuose mažas

98 proc. bendrojo ugdymo įstaigų fizinio aktyvumo, sveikos mitybos, darbo ir poilsio režimo įpročių formavimą įtraukia į įvairių bendrojo ugdymo dalykų programų turinį: beveik visos (97 proc.) įtraukia sveiką mitybą, o darbo ir poilsio režimą mažiausiai – 61 proc. Trūkstant pedagogams kvalifikacijos mokymų vaikų sveikatos stiprinimo tema, sudėtinga visapusiškai jį integruoti į bendrąjį ugdymą. Tik į 0,7 proc. kvalifikacijos kėlimo programų¹⁰ yra įtrauktas vaikų sveikatos stiprinimas. 31 proc. ugdymo įstaigų į kvalifikacijos kėlimo planus nėra įtraukusios vaikų fizinio aktyvumo, sveikos mitybos, darbo ir poilsio režimo įpročių formavimo mokymų. 11 iš 48 aplankytojų ugdymo įstaigų pedagogai per pastaruosius 3 metus nekėlė kvalifikacijos sveikatos stiprinimo tema. Užtikrinus pedagogų kvalifikacijos kėlimą, integravimo kokybę pagerėtų ir sveikos gyvensenos įpročiai būtų formuojami viso bendrojo ugdymo metu (1.2 poskyris).

⁹ Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro atliktas tyrimas. Prieiga per internetą: [http://www.smlpc.lt/media/file/Lankstinukai/70_budu_tevams%20\(1\).pdf](http://www.smlpc.lt/media/file/Lankstinukai/70_budu_tevams%20(1).pdf).

¹⁰ Ekspertų įvertinta ir pripažinta Mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo programų akreditavimo tvarkos apraše nustatytus vertinimo kriterijus atitinkanti programa (aprašas 2019-03-12 įsakymu Nr. V-198 neteko galios, tačiau iki šio įsakymo įsigaliojimo akredituotų mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo programų akreditacija galioja iki akreditacijos termino pabaigos).

Dėl netinkamos infrastruktūros ir priemonių ne visiems vaikams prieinamas fizinis ugdymas ir sudaromos galimybės pailsėti

Įstaigos ugdymo programose negali numatyti norimų veiklų, nes daugumoje jų trūksta tinkamos fizinio ugdymo infrastruktūros ir priemonių: 10,3 proc. jų neturi savo sporto salės, 28,6 proc. įstaigų fizinis ugdymas vykdomas bendroje sporto ir aktų salėje, kuri tik iš dalies tinka fiziniam ugdymui, o aplankytų 19,4 proc. bendrojo ugdymo ir 25 proc. ikimokyklinio ugdymo įstaigų vaikai neaprūpinami reikiamomis priemonėmis. Iš aplankytų 36 bendrojo ugdymo įstaigų net 11 neturi savo stadiono, 7 jų yra kaimiškose vietovėse. Nesudarytos sąlygos užtikrinti vaikų darbo ir poilsio režimą, nes 37,7 proc. ugdymo įstaigų įrengtų poilsio erdvių nepakanka, 8,6 proc. iš viso erdvių neturi, 25 proc. jos netinkamos. Geresnė infrastruktūra ir tinkamos priemonės padėtų skatinti vaikus būti fiziškai aktyvius ir sudarytų sąlygas, esant poreikiui, pailsėti (1.2 poskyris).

Įgyvendinant atnaujintą Vaikų maitinimo tvarką daugiau kaip pusė ugdymo įstaigų susidūrė su sunkumais

Visos ugdymo įstaigos taiko sveiko maitinimo tvarką, 84 proc. įstaigų valgo ne mažiau nei pusė vaikų. 2018–2019 mokslo metais įgyvendinant minėtą tvarką 59 proc. jų susidūrė su sunkumais: 29 proc. įstaigų maisto gaminimo specialistų trūko mokymų ir buvo organizuoti ne laiku, 16 proc. įstaigų nesuteikta dietologo konsultacijų, 36 proc. pradėjo valgyti mažiau vaikų, 19 proc. įstaigų sulaukta tėvų pasipriešinimo. Visos įstaigos sudarė sąlygas tėvams susipažinti su maitinimo pakeitimais, bet tėvų aktyvumas mažas. Tai rodo, kad sveikatai palankaus maisto vartojimo skatinimui vis dar reikalingos pastangos. Ministerija nuo šių metų spalio mėn. pradeda organizuoti maisto gaminimo mokymus (projektą). Tinkamai įgyvendinama maitinimo organizavimo tvarka ir kuo didesnis vaikų, valgančių ugdymo įstaigose, skaičius praktiniu pavyzdžiu prisidėtų prie sveikos mitybos įpročio formavimo (1.2 poskyris).

3. Nevykdoma vaikų fizinio aktyvumo, sveikos mitybos, darbo ir poilsio režimo situacijos analizė ir priemonių poveikio vertinimas

Sveikatos apsaugos ministerija ¹¹ 2019 metais pirmą kartą nustatė prioritetus ¹² savivaldybių visuomenės sveikatos biurams, tarp jų yra ir sveikos mitybos įgūdžių formavimas bei fizinio aktyvumo skatinimas, tačiau išnagrinėjus 2016–2019 m. šių biurų veiklos planus matyti skirtingi tikslai, priemonės ir vertinimo kriterijai. Ministerijos strateginiuose veiklos planuose nenustatyti kai kurių priemonių vertinimo kriterijai. Sveikatos apsaugos, Švietimo, mokslo ir sporto bei Žemės ūkio ministerijų, dalyvaujančių vaikų sveikatos stiprinime, priemonės 2016–2019 m. iš esmės nesikeičia. Nevertinamas priemonių poveikis, išskyrus Vaisių vartojimo skatinimo vaikų ugdymo įstaigose programos. Siekiant, kad vaikų sveikatos stiprinimas būtų rezultatyvus ir investicijos

¹¹ Sveikatos apsaugos ministro 2019-04-23 įsakymu Nr. V-453 patvirtinta Valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymo priežiūros komisija.

¹² Savivaldybių visuomenės sveikatos biurų prioritetinės veiklos: sveikos mitybos organizavimo tobulinimas ir maisto švaistymo mažinimas; sveikatą stiprinančių mokyklų plėtra/priemonę „Aktyvi mokykla“ įgyvendinančių mokyklų plėtra; visuomenės sveikatos specialistų, dirbančių mokykloje, kvalifikacijos kėlimas; sveikos mitybos ir sveiko maisto gaminimo mokymų organizavimas tikslinėms grupėms.

duotų naudą, politika šioje srityje turi būti nuosekliai planuojama ir įgyvendinama (2 skyrius).

Pokyčiai audito metu

Audito metu Sveikatos apsaugos ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ėmėsi veiksmų dėl mokymų organizavimo sveikos mitybos srityje ir dėl trečios fizinio ugdymo pamokos įvedimo, todėl, atsižvelgdami į vykstančius pokyčius, rekomendacijų neteikiame.

- Sveikatos apsaugos ministerija pateikė sveikatai palankių patiekalų receptūras ir technologines korteles¹³, parengė Švediško stalo principo diegimo ir maisto švaistymo mažinimo priemonių įgyvendinimo rekomendacijas¹⁴, patvirtino Mokyklų virėjų, pedagogų, tėvų, savivaldybių darbuotojų, kurie dalyvauja viešuosiuose maisto pirkimo ugdymo įstaigoms konkursuose, ir savivaldybių visuomenės sveikatos biurų darbuotojų sveikos mitybos ir sveikatai palankaus maisto gamavimo mokymo tvarką¹⁵, pagal kurią vykdant projektą pradėti jiems mokymai.
- Nuo 2019-01-01 įsigaliojus Sporto įstatymo¹⁶ nuostatai dėl privalomų trijų fizinio ugdymo pamokų per savaitę, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija įvedė pereinamąjį laikotarpį: pradėdant šešta klase kiekvienais metais bus įvedama trečia pamoka. 2019 m. gegužės mėn. Vyriausybė¹⁷ numatė įgyvendinti aktyvios mokyklos projektą, kurio pagrindiniai tikslai: motyvuoti vaikus būti aktyvius 60 min. ir daugiau per dieną, vykdyti aukštos kokybės fizinį lavinimą fizinio ugdymo pamokose, sukurti palankią fizinės veiklos visiems kultūrą.
- 2019 m. gegužės mėn. patvirtintas aprašas¹⁸ dėl aktyvios mokyklos projekto įgyvendinimo.
- 2019 m. spalio mėn. patvirtintas Mokinių, besimokančių pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, fizinio pajėgumo nustatymo tvarkos aprašas¹⁹, kuris leis kasmet stebėti visų Lietuvos mokinių fizinį pajėgumą, didinti tėvų informuotumą apie vaiko fizinę sveikatą ir, bendradarbiaujant mokyklai ir šeimai, skatinti vaikų fizinį aktyvumą tikslingomis priemonėmis.

Rekomendacijos

Sveikatos apsaugos ministerijai

1. Siekiant tinkamai formuoti ir įgyvendinti valstybės politiką vaikų sveikatos stiprinimo srityje ir užtikrinti investicijų į šią sritį naudą, ateityje sumažinus sergamumą ir padidinus dirbančių sveikų asmenų sukuriamą pridėtinę vertę:

¹³ Prieiga per internetą: <http://sam.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/visuomenes-sveikatos-prieziura/mityba-ir-fizinis-aktyvumas-2/valgiarasciai-ir-technologines-korteles-ugdymo-bei-gydymo-istaigoms>.

¹⁴ Prieiga per internetą: <http://sam.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/visuomenes-sveikatos-prieziura/mityba-ir-fizinis-aktyvumas-2/vaiku/svedisko>.

¹⁵ Sveikatos apsaugos ministro 2019-09-20 įsakymas Nr. V-1088.

¹⁶ Sporto įstatymas, 12 str. 2 d.

¹⁷ Prieiga per internetą: <http://lr.lt/uploads/main/documents/files/LRV%206%20strukturines%20reformos.pdf>.

¹⁸ Patvirtinta sveikatos apsaugos bei švietimo, mokslo ir sporto ministrų 2019-05-31 įsakymu Nr. V-651/V-665.

¹⁹ Patvirtintas sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-1153.

- 1.1. nustatyti vertinimo kriterijus, savivaldybių biurų priemonių atitikčiai vaikų sveikatos stiprinimo prioritetams įvertinti ir užtikrinti šių priemonių įgyvendinimą (3-iasis pagrindinis audito rezultatas);
- 1.2. įdiegti sveikatos srityje vykdomų vaikų sveikatos stiprinimo priemonių rezultatyvumo vertinimo sistemą, siejant ją su gyvensenos ir vaikų sveikatos rodiklių stebėseną (3-iasis pagrindinis audito rezultatas);
- 1.3. koordinuoti kitų ministerijų vykdomas priemones renkant informaciją, analizuojant ir teikiant siūlymus (3-iasis pagrindinis audito rezultatas).

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

2. Siekiant surasti paveikiausią vaikų sveikatos stiprinimo ugdymo įstaigose būdą, kartu su Sveikatos apsaugos ministerija:
  - 2.1. išanalizavus gerąją mūsų šalies ir tarptautinę praktiką išplėsti vaikų sveikatinimo integravimą į visą bendrąjį ugdymą (2-asis pagrindinis audito rezultatas);
  - 2.2. įvertinus, kokių programų trūksta pedagogų kvalifikacijos kėlimui vaikų sveikatos stiprinimo srityje, užtikrinti, kad būtų parengtos ugdymo programos, ir įvertinti, ar pedagogai kelia kvalifikaciją šioje srityje (2-asis pagrindinis audito rezultatas).

Savivaldybėms

Sveikatos apsaugos ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoms įgyvendinant valstybinio audito rekomendacijas, savivaldybės turėtų prisidėti tobulinant vaikų sveikatos stiprinimo procesus: pavesti ugdymo įstaigoms stebėti, ar visi vaikai kasdienei fizinei veiklai skiria ne mažiau nei 60 min., ar dalyvauja organizuojamuose renginiuose; skatinti jungtis į sveikatą stiprinančių mokyklų tinklą ir siekti aktyvios mokyklos vardo; įrengti poilsio erdves. Savivaldybės turėtų skleisti įvairios praktikos pavyzdžius dėl maitinimo tvarkos įgyvendinimo, tėvų įtraukimo į vykdomas veiklas; atsižvelgiant į visuomenės sveikatos specialisto pareigybei taikomus normatyvus, užtikrinti reikiamą specialistų skaičių; užtikrinti fizinio aktyvumo ugdymo kokybę ikimokyklinio ugdymo įstaigose.

Siekdami didesnio audito poveikio, rezultatus pateikėme savivaldybių administracijoms, savivaldybių kontrolės ir audito tarnyboms, Lietuvos savivaldybių asociacijai

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (32 psl.).